

Kierunki proponowanych zmian we wdrażaniu programu „Czyste Powietrze”

Spis treści

1	Zmiany w zakresie wymogów wejścia do programu	2
1.1	Wprowadzanie dodatkowych odstępstw od wymogu 3 lat własności	2
1.2	Dodatkowy wymóg dla beneficjenta w zakresie własności	2
2	Wprowadzenie dodatkowego rodzaju przedsięwzięcia	2
3	Wprowadzenie odrębnej od programu możliwości finansowania audytu energetycznego	2
4	Uproszczenia związane ze składaniem wniosków i rozliczaniem przedsięwzięcia w programie.....	3
4.1	Wypełnianie wniosków dla najwyższego poziomu dofinansowania	3
4.2	Wydłużenie czasu na rozliczenie zaliczki z 120 do 180 dni.....	4
4.3	Ujednolicenie wytycznych oraz zasad rozpatrywania wniosków.....	4
5	Zabezpieczenie prefinansowania	4
6	Lista wykonawców	5
7	Zmiany w zakresie urządzeń grzewczych objętych dofinansowaniem	6
7.1	Podniesienie wymogów dla urządzeń wpisanych na listę ZUM.....	6
7.2	Wyższa dotacja na pompy ciepła i kotły na biomasę za lepsze parametry środowiskowe.....	7
7.3	Brak dofinansowania dla ogrzewania elektrycznego.....	7
8	Szkolenia.....	7
9	Zmiany precyzujące zapisy programu	8
9.1	Ruszt w kotłach hybrydowych.....	8
9.2	Poświadczenie odłączenia od przewodów kominowych	8

1 Zmiany w zakresie wymogów wejścia do programu

1.1 Wprowadzanie dodatkowych odstępstw od wymogu 3 lat własności

Propozycja zmiany: wprowadzenie – jako wyjątek od obowiązującego wymogu 3-letniego okresu posiadania – możliwości ubiegania się o dofinansowanie przez wnioskodawcę, który jest właścicielem lub współwłaścicielem budynku mieszkalnego jednorodzinnego lub lokalu mieszkalnego w takim budynku od co najmniej 1 roku, jeżeli nabył udział wynoszący nie mniej niż 50% w wyniku zakupu lub darowizny na rzecz dzieci lub wnuków.

Planowany termin wprowadzenia: II kwartał 2026 r. Propozycja zapisu zawarta w treści programu Czyste Powietrze przedstawionego w ramach konsultacji.

1.2 Dodatkowy wymóg dla beneficjenta w zakresie własności

Propozycja zmiany: Propozycja wprowadzenia wymogu własności minimum 50 % budynku lub lokalu mieszkalnego dla każdego Wnioskodawcy dla wszystkich poziomów dofinansowania

Planowany termin wprowadzenia: IV kwartał 2026 r.

2 Wprowadzenie dodatkowego rodzaju przedsięwzięcia

Propozycja zmiany: Wprowadzenie dodatkowego rodzaju przedsięwzięcia dla budynków o wskaźniku zapotrzebowania na energię użytkową na ogrzewanie od 80 do 140 kWh/(m²rok). W przypadku wymiany źródła ciepła w takich budynkach będzie można wykonać ograniczony zakres termomodernizacji, pod warunkiem że zakres ten będzie zgodny z audytem energetycznym oraz w wyniku realizacji przedsięwzięcia zapotrzebowanie na całkowitą energię pierwotną zostanie zmniejszone o co najmniej 30%. W tym rodzaju przedsięwzięcia nie będą wymagane inne wskaźniki redukcji zapotrzebowania na energię.

Planowany termin wprowadzenia: IV kwartał 2026 r. Propozycja zapisu zawarta w treści programu Czyste Powietrze przedstawionego w ramach konsultacji.

3 Wprowadzenie odrębnej od programu możliwości finansowania audytu energetycznego

Propozycja zmiany: Wprowadzenie możliwości dofinansowania audytu energetycznego (tzw. bonu na audyt) przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w programie, w gminach pełniących rolę operatorów.

- Cel Bonu na Audyt (BnA)

Bon na Audyt (BnA) to instrument wsparcia, który umożliwi potencjalnym wnioskodawcom Programu przeprowadzenie audytu energetycznego bez angażowania środków własnych przed złożeniem wniosku o dofinansowanie do programu.

Gminy sygnalizują, że wielu mieszkańców zainteresowanych programem rezygnuje z wykonania audytu z powodu konieczności poniesienia kosztów z góry i niepewności, czy wyniki audytu potwierdzą możliwość uzyskania dotacji. W dotychczasowym modelu to wnioskodawca finansuje audyt ze środków własnych, a refundacja następuje dopiero po uzyskaniu wsparcia z programu.

➤ Dla kogo BnA

BnA będzie skierowany do osób kwalifikujących się do najwyższego poziomu dofinansowania PPCP.

➤ Sposób finansowania

Gminy pełniące role operatora otrzymają dodatkowe środki finansowe w ramach porozumień z wfośigw i będą mogły finansować BnA potencjalnym wnioskodawcom programu. Proponowana stawka za audyt: 1200 zł netto + VAT

Planowany termin wprowadzenia: II kwartał 2026 r. Propozycja przygotowywana poza dokumentacją programową. Odpowiednie zapisy znajdują się w porozumieniach z gminami.

4 Uproszczenia związane ze składaniem wniosków i rozliczaniem przedsięwzięcia w programie.

4.1 Wypełnianie wniosków dla najwyższego poziomu dofinansowania

Propozycja zmiany: Udostępnienie możliwości wypełnienia tzw. roboczych formularzy w Generatorze Wniosków o Dofinansowanie (GWD) z kont indywidualnych (wnioskodawców/pełnomocników), które obecnie mogą być wypełniane i składane jedynie przez operatorów, tj. w najwyższym poziomie dofinansowania oraz w przypadku dotacji z prefinansowaniem. Wśród formularzy, o których mowa powyżej są zarówno wnioski o dofinansowanie, dyspozycje wypłaty zaliczki jak i wnioski o płatność. Formularze będą mogły zostać wypełnione i poddane walidacji na koncie indywidualnym, ale ich podpisanie i złożenie do właściwego wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w systemie GWD będzie możliwe po przekazaniu operatorowi oraz po akceptacji operatora.

Przed zatwierdzeniem takiego wniosku, wnioskodawca/pełnomocnik będzie musiał skontaktować się z operatorem w celu potwierdzenia zakresu danych wskazywanych w danym formularzu, w ramach listy kontrolnej.

Planowany termin wprowadzenia: II kwartał 2026 r. Zmiana dotyczy dokumentacji wdrożeniowej i systemów IT, bez zmian w treści programu.

4.2 Wydłużenie czasu na rozliczenie zaliczki z 120 do 180 dni

Propozycja zmiany: wydłużenie okresu rozliczenia zaliczki, liczonego od dnia jej wypłaty, ze 120 do 180 dni. Planowane jest zastosowanie tej zmiany do wszystkich umów o dofinansowanie zawartych na podstawie wniosków o dofinansowanie, złożonych od 31.03.2025 r.

Planowany termin wprowadzenia: II kwartał 2026 r. Zmiana dotyczy dokumentacji wdrożeniowej, bez zmian w treści programu.

4.3 Ujednolicenie wytycznych oraz zasad rozpatrywania wniosków

Propozycja zmiany: Ujednolicenie wytycznych oraz zasad rozpatrywania wniosków we wszystkich wojewódzkich funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej (wfośigw) w celu zapewnienia spójności i przejrzystości procesu.

Program Czyste powietrze ma jednolite zasady, jednolity proces obsługi. NFOŚiGW przygotowuje jednolitą dokumentację wdrożeniową dla wszystkich wfośigw. Funkcjonuje strona internetowa Czyste Powietrze, na której umieszczone są jednolite wytyczne, kierowane do wfośigw, wykonawców i Beneficjentów. Program jest wdrażany przez NFOŚiGW wspólnie z wfośigw, które są odrębnymi jednostkami podejmującymi samodzielne decyzje w ramach własnych działań, co ma wpływ na sposób stosowania przez te instytucje powyższych dokumentów i zasad.

W ramach tego punktu między innymi zostanie opublikowany doprecyzowany zakres prac termomodernizacyjnych, które można wliczać do kosztów kwalifikowanych w programie.

Planowany termin wprowadzenia: III kwartał 2026 r. – zmiana nie wymaga zmian w treści programu.

5 Zabezpieczenie prefinansowania

Propozycja zmiany: W przypadku prefinansowania (zaliczkowania) część środków programu Czyste Powietrze jest wypłacana przed pełnym potwierdzeniem prawidłowej realizacji przedsięwzięcia. W celu lepszej ochrony beneficjentów Programu, proponuje się, aby w przypadku zaliczkowego finansowania kosztów przedsięwzięcia, wybrany przez beneficjenta wykonawca prac zawierał z wfośigw umowę poręczenia zapłaty na wypadek, gdyby beneficjent nie zwrócił należnych środków wynikających z umowy dotacji. Umowa poręczenia zawarta przez wfośigw z wykonawcą będzie zabezpieczona wekslem in blanco z wystawienia wykonawcy.

Zakres (limit) zabezpieczenia będzie z góry określony i obejmie pełne zobowiązanie finansowe należne wfośigw w razie powstania obowiązku zwrotu, powiększone o odsetki umowne należne w dacie płatności weksla oraz opłaty i inne koszty wynikające z umowy dotacji – o ile powstanie obowiązek ich zapłaty na rzecz wfośigw z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania przedsięwzięcia. Wykonawca podpisze również deklarację

wekslową, która określi, kiedy i na jaką kwotę wfośigw może weksel uzupełnić (w granicach wskazanego limitu).

Planowany termin wprowadzenia: IV kwartał 2026 r. Zmiana będzie wprowadzona do treści programu na późniejszym etapie.

6 Lista wykonawców

Propozycja zmiany: Celem proponowanej do wprowadzenia tzw. Listy Wykonawców jest wsparcie beneficjentów programu Czyste Powietrze w wyborze rzetelnych firm realizujących przedsięwzięcia z zakresu poprawy efektywności energetycznej budynków. Lista obejmie wykonawców świadczących usługi m.in. w zakresie wymiany źródeł ciepła, docieplenia przegród budowlanych, montażu stolarki okiennej i drzwiowej oraz wykonywania audytów energetycznych.

Wykonawcy ubiegający się o wpis na Listę zostaną poddani weryfikacji pod kątem m.in. kryteriów formalnych, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia w realizacji inwestycji w ramach Programu. Uzyskanie wpisu będzie możliwe po dokonaniu rejestracji na stronie internetowej, uzupełnieniu formularza zgłoszeniowego, przekazaniu wymaganych załączników oraz spełnieniu zasad określonych w regulaminie listy.

Kwalifikacje zawodowe wykonawcy będą potwierdzali między innymi poprzez następujące uprawnienia i certyfikaty w zależności od zakresu prac których zakres wskażą jako realizowane w ramach swojej działalności:

Montaż urządzenia / instalacja	Obowiązkowe uprawnienia/certyfikaty wykonawcy
Pompa ciepła powietrze/woda lub powietrze/powietrze typu split	F-gazy (personalny + przedsiębiorca)
	Świadectwo kwalifikacyjne G1
Pompa ciepła powietrze/woda lub powietrze/powietrze typu monoblok	Świadectwo kwalifikacyjne G1
Gruntowa pompa ciepła	Świadectwo kwalifikacyjne G1
	F-gazy (personalny + przedsiębiorca) – jeśli jednostka ma układ chłodniczy
Kotły na paliwo stałe	Świadectwo kwalifikacyjne G1, świadectwo kwalifikacyjne G2 (graniczna moc kotła >50kW)
Kotły gazowe	Świadectwo kwalifikacyjne G3
Podłączenie do sieci ciepłowniczej wraz z przyłączem	Świadectwo kwalifikacyjne G2
Wentylacja mechaniczna z odzyskiem ciepła	Świadectwo kwalifikacyjne G1
System ogrzewania elektrycznego	Świadectwo kwalifikacyjne G1
Instalacja CO oraz instalacja CWU	Świadectwo kwalifikacyjne G2

Bramy garażowe	Świadectwo kwalifikacyjne G1 (w przypadku zainstalowanego napędu)
----------------	---

Beneficjent będzie mógł wyszukać wykonawcę z uwzględnieniem takich parametrów, jak: obszar działania, zakres świadczonych usług, rodzaj instalowanych urządzeń czy możliwość realizacji przedsięwzięcia z wykorzystaniem prefinansowania.

Lista będzie miała charakter dobrowolny tzn. beneficjent będzie mógł również skorzystać z usług firmy wykonawczej, która nie jest na liście i uzyskać dofinansowanie w programie.

Planowany termin wprowadzenia: II kwartał 2026 r. Zmiana poza dokumentacją programową. Lista będzie prowadzona przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.

7 Zmiany w zakresie urządzeń grzewczych objętych dofinansowaniem

7.1 Podniesienie wymogów dla urządzeń wpisanych na listę ZUM

Propozycja zmiany: W ramach zmian Regulaminu Listy Zielonych Urządzeń i Materiałów nastąpi dalsze podniesienie jakości urządzeń i materiałów dostępnych dla beneficjentów Programu „Czyste Powietrze”. Proponowane zmiany mają zapewnić wyższy standard środowiskowy oraz serwisowy urządzeń wpisywanych na Listę ZUM, a także zwiększyć transparentność zasad dopuszczania produktów do dofinansowania.

Wśród kluczowych modyfikacji przewiduje się wprowadzenie nowych kryteriów produkcji, zgodnie z którymi pompy ciepła oraz kotły na biomasę umieszczane na Liście ZUM będą musiały być produkowane na terenie państw Unii Europejskiej. W przypadku pomp ciepła za miejsce produkcji uznawana będzie lokalizacja zakładu, w którym następuje końcowe scalenie obiegu chłodniczego, przed jego hermetycznym zamknięciem i testem szczelności, natomiast w przypadku kotłów – zakład prowadzący zasadnicze procesy wytwórcze prowadzące do powstania gotowego urządzenia. Parametry techniczne, wymogi dla urządzeń, w tym miejsce produkcji, będą potwierdzane w raporcie jednostki certyfikującej posiadającej akredytację Polskiego Centrum Akredytacji. Program certyfikacji zostanie określony na podstawie normy PN-EN ISO/IEC 17065 Ocena zgodności — Wymagania dla jednostek certyfikujących wyroby, procesy i usługi.

Planowany termin wprowadzenia zmian: 1 stycznia 2027 r. Zmiany w Regulaminie Listy ZUM.

7.2 Wyższa dotacja na pompy ciepła i kotły na biomasę za lepsze parametry środowiskowe

Propozycja zmiany: Wyższa dotacja na pompy ciepła/kotły na biomasę za lepsze parametry środowiskowe

Poniżej proponowany zakres parametrów, które będą miały wpływ na wyższą dotację:

- a. Pompy ciepła:
 - Wyższa sezonowa efektywność energetyczna
 - Zastosowanie naturalnych czynników chłodniczych o niskim GWP
 - Obniżony poziom mocy akustycznej
- b. Kotły na pellet drzewny
 - Obniżona emisyjność cząstek stałych
 - Wyższa sezonowa efektywność energetyczna

Planowany termin wprowadzenia: 2027 r. Zadanie powiązane ze zmianą programu i zmianą regulaminu listy ZUM.

7.3 Brak dofinansowania dla ogrzewania elektrycznego

Propozycja zmiany: Usunięcie z kosztów kwalifikowanych programu ogrzewania elektrycznego innego niż pompy ciepła z okresem przejściowym do końca 2026 r. czyli od początku 2027 r. nie będzie można składać wniosków o dofinansowanie obejmujących ogrzewanie elektryczne.

Planowany termin wprowadzenia: IV kwartał 2026 r. Propozycja zapisu zawarta w treści programu Czyste Powietrze przedstawionego w ramach konsultacji.

8 Szkolenia

Propozycja zmiany: Kontynuacja szkoleń dla osób i podmiotów zaangażowanych we wdrażanie programu.

1. Szkolenia realizowane przez NFOŚiGW

Funkcjonuje stały cykl szkoleniowy Akademia Czystego Powietrza, którego celem jest systematyczne wzmacnianie wiedzy i umiejętności gmin uczestniczących w Programie „Czyste Powietrze”.

2. Szkolenia i działania regionalne prowadzone przez wfośigw

Wfośigw realizują cykliczne regionalne szkolenia i warsztaty, skierowane do beneficjentów, gmin oraz audytorów energetycznych. W szczególności obejmują one:

- zasady prawidłowej analizy i weryfikacji audytów energetycznych,
- identyfikację elementów obowiązkowych, braków i błędów,
- praktyczne omówienie zgodności audytu z wymaganiami PPCP.

3. Kierunek działań

Obie instytucje konsekwentnie wspierają rozwój kompetencji gmin PKI oraz operatorów gminnych, ponieważ stanowią oni kluczowy i pierwszy punkt kontaktu mieszkańców z programem, w szczególności osób o najniższych dochodach.

W związku z planowaniem wprowadzenia nowego produktu, jakim jest BnA, planowane są dedykowane szkolenia dla audytorów energetycznych współpracujących z gminami, ukierunkowane na wymagania programu. Szkolenia te mają zapewnić spójność, wysoką jakość oraz zgodność wykonywanych audytów z celami programu.

4. Otwartość na potrzeby gmin

NFOŚiGW i wfośigw pozostają w dialogu z gminami oraz dostosowują ofertę szkoleniową do realnych potrzeb operacyjnych.

Zachęcamy gminy i audytorów energetycznych do zgłaszania propozycji zakresów tematycznych, preferowanych formuł szkoleniowych oraz uwag dotyczących współpracy z audytorami.

Planowany termin wprowadzenia: Zadania realizowane na bieżąco.

9 Zmiany precyzujące zapisy programu

9.1 Ruszt w kotłach hybrydowych

Propozycja zmiany: Doprecyzowanie, że wymóg braku rusztu i możliwości jego instalacji dotyczy kotłów automatycznych na pellet a nie kotłów hybrydowych, które zostały przebadane w zakresie spalania pelletu i zgazowania drewna.

Planowany termin wprowadzenia: II kwartał 2026 r. Propozycja zapisu zawarta w treści programu Czyste Powietrze przedstawionego w ramach konsultacji.

9.2 Poświadczenie odłączenia od przewodów kominowych

Propozycja zmiany: Uwzględnienie osób wykonujących samodzielne funkcje techniczne w budownictwie przy dokonywaniu odbiorów przewodów kominowych i przygotowaniu protokołów w tym zakresie. Dotychczas w programie takie poświadczenie może podpisać jedynie mistrz kominiański.

Planowany termin wprowadzenia: II kwartał 2026 r. Propozycja zapisu zawarta w treści programu Czyste Powietrze przedstawionego w ramach konsultacji.